

Uzyskanie prawa inicjatywy ustawodawczej przez Parlament

Podczas pierwszej czerwcowej sesji plenarnej Parlament Europejski ma przeprowadzić głosowanie nad rezolucją dotyczącą kluczowej dla Parlamentu kwestii, jaką jest nabycie „bezpośredniego” prawa inicjatywy ustawodawczej – uprawnienia przysługującego już parlamentom narodowym w państwach członkowskich. Dyskusja na ten temat toczy się w momencie, gdy po zakończeniu Konferencji w sprawie przyszłości Europy rozważana jest możliwość otwarcia się na większe, bardziej dalekosiężne reformy UE.

Kontekst

Parlament Europejski nie ma prawa inicjatywy ustawodawczej i na mocy [art. 225](#) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) ma jedynie „pośrednie prawo” inicjatywy ustawodawczej, zgodnie z którym może, stanowiąc większością głosów wchodzących w jego skład członków, zwrócić się do Komisji o przedłożenie wniosku mającego na celu wykonanie Traktatów. Jeżeli Komisja postanowi nie przedkładać wniosku, ma ona jedynie obowiązek zawiadomienia o tym Parlamentu Europejskiego z podaniem uzasadnienia takiej decyzji. Obecnie nieliczne przepisy regulujące to prawo ograniczają się do [porozumienia ramowego z 2010 r.](#), na mocy którego Komisja zobowiązała się do zdawania sprawozdania z działań podjętych w następstwie wszelkich wniosków zgłoszonych zgodnie z art. 225 TFUE w terminie trzech miesięcy od przyjęcia odpowiedniej rezolucji na sesji plenarnej. Jeżeli Komisja nie przedłoży wniosku, przedstawia Parlamentowi uzasadnienie takiej decyzji, natomiast jeśli postanawia przedstawić wniosek, czyni to w terminie jednego roku lub wpisuje wniosek do swojego programu prac na następny rok. [Porozumienie międzyinstytucjonalne z 2016 r.](#) w sprawie lepszego stanowienia prawa (porozumienie międzyinstytucjonalne z 2016 r.) dodaje do tych zobowiązań obowiązek przedstawienia przez Komisję oceny możliwych rozwiązań alternatywnych oraz reagowania na wszelkie poruszone przez współprawodawców kwestie w związku z analizami dotyczącymi „europejskiej wartości dodanej” i „kosztu braku współdziałania na poziomie europejskim”. Na mocy [art. 241 TFUE](#) Radzie przysługuje pośrednie prawo inicjatywy podobne do tego, z jakiego korzysta PE. Parlament ma bezpośrednie prawo inicjatywy w kilku konkretnych dziedzinach, takich jak prawo wyborcze; uprawnienia śledcze; Statut Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich oraz skład Parlamentu.

Stanowisko Parlamentu Europejskiego

W [sprawozdaniu](#) Komisji Spraw Konstytucyjnych (AFCO) wezwano do ustanowienia ogólnego i bezpośredniego prawa inicjatywy, które wzmocniłoby legitymację demokratyczną UE, jako że Parlament jest jedyną instytucją wybieraną w wyborach bezpośrednich, reprezentującą obywateli UE. Wezwano w nim Parlament do skorzystania z [art. 48 TUE](#), aby doprowadzić do zmiany Traktatów w celu uzyskania takiego prawa. Ogólne prawo inicjatywy przysługiwałoby Parlamentowi, współistniejąc z przysługującym Komisji prawem inicjatywy (lub w niektórych obszarach monopolem, np. w kwestii budżetu). Rada mogłaby również posiadać prawo bezpośredniej inicjatywy w ściśle określonych dziedzinach. W uzasadnieniu wyjaśniono to rozróżnienie. Parlament i Komisja reprezentują UE jako całość, Rada tymczasem reprezentuje raczej interesy krajowe, a nie interesy UE, powinna zatem odgrywać podstawową rolę izby ustawodawczej obok Parlamentu. W sprawozdaniu wezwano również do zawarcia nowego porozumienia międzyinstytucjonalnego w celu uregulowania tych dziedzin, w których Parlament korzysta już z bezpośredniego prawa inicjatywy na mocy Traktatów. Wezwano również do przeglądu porozumienia ramowego z 2010 r. i porozumienia międzyinstytucjonalnego z 2016 r. w celu lepszego dostosowania ich do obecnego pośredniego prawa inicjatywy, a także do przeglądu Regulaminu Parlamentu w odniesieniu do przepisów regulujących pośrednie prawo inicjatywy na mocy art. 225 TFUE. Komisje JURI i LIBE przedstawiły pozytywne opinie. Przyznanie Parlamentowi prawa inicjatywy zostało również sugerowane w [zaleceniu 39\(4\)](#) Konferencji w sprawie przyszłości Europy.

Sprawozdaniez własnej inicjatywy: [2020/2132\(INI\)](#); komisja przedmiotowo właściwa: AFCO; sprawozdawca: Paulo Rangel (PPE, Portugalia). Więcej szczegółowych informacji można znaleźć w naszym [briefingu](#) na temat parlamentarnego prawa inicjatywy ustawodawczej.

